

A CUSTA în graiul bănăţean

În articolul citat mai sus (p. 354 sq.) de E. Petrovici, N. Drăganu afirma că acest cuvânt era întrebuiţat în secolul XVII şi în Banat (v. DR., I, p. 309). Deşi în *Dicţionarul Academiei* se susţine că *a custa* se mai păstrează azi numai prin Bihor şi Munţii Apuseni, totuşi el continuă să existe — pe cale de dispariţie, e drept — într'o regiune a graiului bănăţean¹⁾. În cursul anchetei făcută în vara aceasta pentru Arhiva de Folklor a Academiei Române, l-am descoperit întâmplător în patru sate din plasa Făget, judeţul Severin : Bichigi, Drăgsineşti, Mătnicul-Mic şi Bucovăţ²⁾.

E întrebuiţat numai în jurăminte, ca verb transitiv, şi l-am înregistrat sub două forme : infinitiv, de fapt forma negativă a imperativului, şi conjunctiv prezent : *Duomne nu mă custă dac-am făcut...* (Bichigi); *Să nu mă cuşce Dumneđău dacă n-o fi așa*, etc. (Bichigi, Drăgsineşti, Mătnicul-Mic, Bucovăţ).

Sensul cuvântului e deci cel cunoscut : *să nu mă cuşce Dumneđău* = să nu mă ţină, să nu mă trăiască Dumnezeu.

Forma *cuşce* (< *custe*) s'a dezvoltat ca şi *guşce* (< *guste*), *aşca* (< *astea*), etc., prin schimbarea lui *te* în *ce*, caracteristică graiului bănăţean, şi transformarea lui *s* în *ş*, acomodându-se africategi următoare. Ea este forma bănăţeană corespunzătoare întocmai formai bihorene *custe*, în care fireşte că *s* nu s'a putut preface în *ş*.

Cuvântul, după cum am spus, e întrebuiţat rar, numai în jurăminte, şi şi atunci numai de generaţia mai în vârstă, în special de femei. Putem presupune deci, că nu va mai putea dăinui mult timp nici în această parte a Banatului.

ION PĂTRUŢ

¹⁾ Mai există, rar întrebuiţat, şi în dialectul aromân, v. Th. Capidan *Langue et littérature*, vol. I, No. 2, p. 200.

²⁾ E foarte probabil că *a custa* să fie cunoscut şi la Nord şi Nord-Est de Făget, mai ales în localităţile în care se vorbeşte acelaşi graiu ca şi în cele patru sate de mai sus. De altfel dacă acest cuvânt era „pretutindeni” întrebuiţat în Banat în secolul XVII, așa cum afirmă N. Drăganu (DR, I, p. 309), nu e exclus ca să se mai găsească şi alte ascunzişuri, nedescoperite încă, unde continuă să trăiască.